

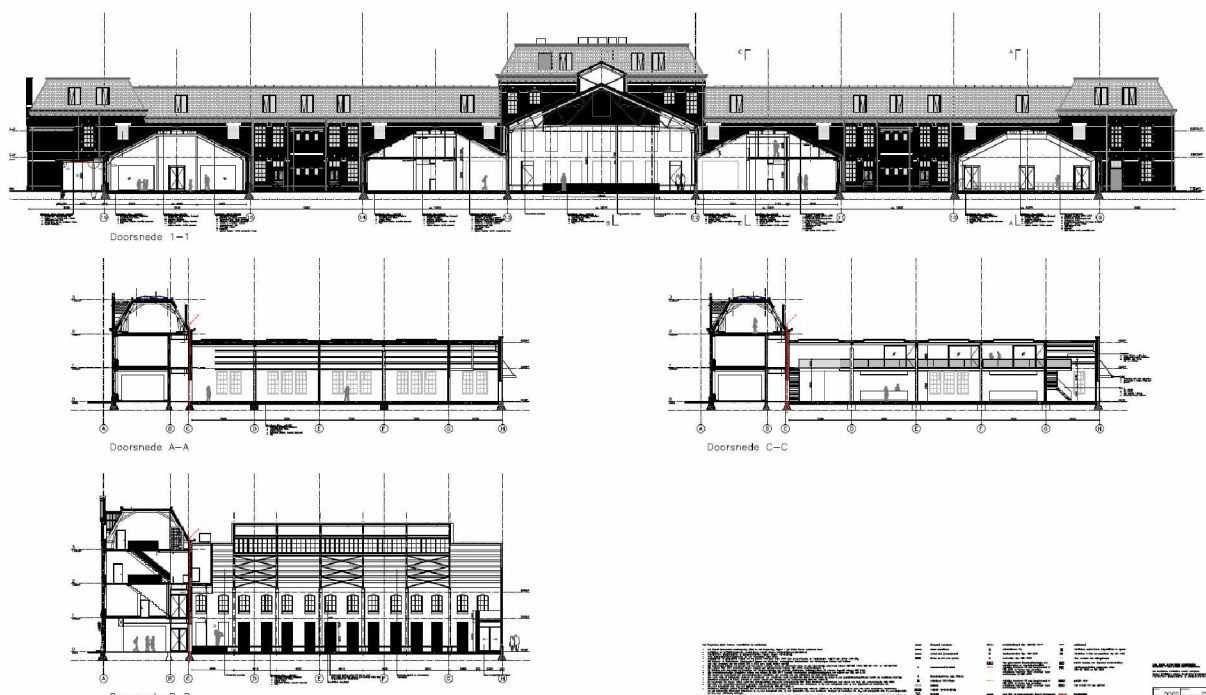
Aan het college van Burgemeester en Wethouders van Ede

Datum : 9 april 2026
Betreft : Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Geacht college,

U heeft ons gevraagd om advies uit te brengen over het volgende plan:

Dossiernummer : 2025W1462
Locatie : Mauritskazerne, Ede
Omschrijving : Herbestemming achtervleugels Mauritskazerne
Bijzonderheden : Beoordeling nr. : 2

Nieuwe doorsnedes Mauritskazerne

Introductie

De Mauritskazerne is onder nummer 523489 ingeschreven in het Rijksmonumentenregister. Gelet op artikel artikel 5.1 lid 1 onder b van de Omgevingswet is een plan tot herbestemming, restauratie en wijziging omgevingsvergunningplichtig.

Eind 2025 is planvorming ambtelijk voorbesproken en naar aanleiding daarvan waren onduidelijkheden verduidelijkt, denk aan het aanleveren van een werkschrijving restauratie, bouwtechnische opname, toevoeging waarderingsplattegronden uit BHO, gevelimpressies.

Op 12 februari j.l. is het plan besproken in de commissie die heel positief was, maar wel aangaf dat het plan voorafgaand aan goedkeuring nog verbetering verdient op de volgende twee onderdelen:

- Hal C: verdere uitwerking beoogde 'plan-van-aanpak' Hal C (afwerkingen, materiaalkeuzes, inpassing installaties, akoestische, thermische en/of brandwerende maatregelen) als onderdeel van deze

vergunningaanvraag evenals het achterwege laten van te heropenen en transformeren blindnissen - daar waar dit logistiek niet direct noodzakelijk is;

- **Naïsolatie:** een verbetering van het naïsolatieplan voor de gevels en dagkanten, bij voorkeur door zonder luchtsponw te werken en iso-materiaal in dagkanten aan te brengen, of anders door aanvullende maatregelen te treffen waardoor de luchtdichtheid ook op langere termijn gegarandeerd blijft.

Daarnaast zijn er nog collegiale aanbevelingen gegeven door onze commissie:

- **PV-panelen:** verduidelijken dat een opdak-systeem wordt toegepast (tegenstrijdigheid eruit halen)
- **Serre:**
 - a) aandacht voor de detaillering ter plaatse van de gevelsprong bij de plint, en
 - b) aandacht voor de uitlijning van de dakrand t.o.v. bestaande gevelopeningen, en
 - c) aandacht voor verfijningen waardoor de architectuur van de oudbouw beter, en de serre als nieuwe toevoeging minder nadrukkelijk ervaren zal worden (dikte dakrand, stijlen glaspanelen, lengte koven?), en
 - d) aandacht voor de samenhang tussen de ronde hoeken en het geheel.
- **Luifels:** wijze van afwatering.

Ter vergadering van 9 april zijn de door [REDACTED] aangepaste stukken beoordeeld:

0b. CRK-2026-03 2025W1462 Kazermelaan 2d Ede (Mauritsk RM) - CRK 12 februari 2026.pdf

1. 2025W1462_20260327_003-0421 Documentenlijst TO 26032026.pdf

1a. 2025W1462_20260327_003-0224 Toelichting vergunning II 26032026.pdf

1b. 2025W1462_20260327_003-0224B802 Plantoelichting en Werkomschrijving WO 26032026.pdf

1c. 2025W1462_20260327_003-0224Z505 Fotoblad bestaand 26032026.pdf

2a. 2025W1462_20260327_003-0224Z205 Gevelaanzichten bouwdeel C - Bestaand 26032026.pdf

2b. 2025W1462_20260327_003-0224D205 Gevelaanzichten bouwdeel C - Nieuw_26032026.pdf

2c. 2025W1462_20260327_003-0224D001 Beganegrond-nieuw_26032026.pdf

2d. 2025W1462_20260327_003-0224D002 Eerste-verdieping-nieuw_26032026.pdf

2e. 2025W1462_20260327_003-0224D101 Doorsneden-nieuw_26032026.pdf

2f. 2025W1462_20260327_003-0224D201 Gevels-nieuw_26032026.pdf

2g. 2025W1462_20260327_003-0224B301 Details_26032026.pdf

3. 2025W1462_20260327_003-0224D902 Terreinrichtingsplan - Nieuw tijdelijk 26032026.pdf

Toegevoegd ten behoeve van een goed begrip en de beoordeling was de gespecificeerde waardenstelling, zoals reeds verwoord in het bouwhistorisch rapport Mauritskazerne (MAB 2010).

Plan

Belangrijkste aangepaste en/of verduidelijkte werkzaamheden van invloed op het monument betreffen:

Hal C:

Toelichting in bijlage 1a over de blindnissen die deels intact worden gelaten, zijn geopend en al dan niet worden voorzien van (akoestische) deur.

De geschilderde wandvlakken, benummering, bordjes en graffiti op het metselwerk worden gehandhaafd.

Naïsolatie gevels en dagkanten:

Aangepaste werkomschrijving

Bijlage 2g (detailboek B301)

Da dagkanten worden volgens detail met een wedi plaat geïsoleerd en vlak afgewerkt.

Buitenruimte

Door de commissie werd zich afgevraagd wanneer er een inrichtingsplan voor de buitenruimte, de kazernezoom, zou worden opgesteld, gezien de relatie tussen de te maken gebouwontsluitingen/sparingen en de (beoogde) inrichting of gebruik van deze buitenruimte. Reactie hierop is dat dit bouwdeel een andere planning doorloopt dan de verbouwing van de achtervleugels en daarom geen onderdeel is van deze vergunningaanvraag.

Collegiale aanbevelingen

Toepassing op dak systeem PV-panelen: aangepast in werkschrijving

Serre:

- a) aandacht voor de detaillering ter plaatse van de gevelsprong bij de plint: zie tekening B301
 - b) aandacht voor de uitlijning van de dakrand t.o.v. bestaande gevelopeningen: reactie beargumenteerd in de toelichting
 - c) aandacht voor verfijningen waardoor de architectuur van de oudbouw beter, en de serre als nieuwe toevoeging minder nadrukkelijk ervaren zal worden (dikte dakrand, stijlen glaspanelen, lengte koven?): reactie beargumenteerd in de toelichting
 - d) aandacht voor de samenhang tussen de ronde hoeken en het geheel: de afgeronde hoeken zijn gehandhaafd, zie uitgebreidere reactie beargumenteerd in de toelichting (vormtaal inrichtingselementen gebouw C)
- Luifels ter accentuering van de ingangen: wijze van afwatering: Voor de afwatering van de luifels hebben we een spuwer voorzien die afwatert in een cortenstalen bak.

Overige aanpassingen reactie architectenbureau

Op tekeningen D001 en D002 zijn ruimteoverzichten toegevoegd met een omschrijving van de verschillende ruimten. Hier staat ook welke ruimten voor opslag, techniek etc gebruikt gaan worden. Er worden geen bergingen in de buitenruimten geplaatst want dat is niet toegestaan. Afvalinzameling staat op tekening D902 aangegeven.

Adressering: De 5 entrees aan de westzijde van het gebouw zijn al voorzien van een adres en een bellentableau. Dit zijn de entrees voor de kantoren in de voorbouw en in het algemeen van de Mauritskazerne. Aan de westzijde komt een verwijsbord voor bezoekers die vanaf het exercitieterrein komen. De entrees aan de oostzijde zijn informeel.

Monumentale waarden

De voormalige infanteriekazerne Maurits, in 1904-1906 gebouwd naar ontwerp van [REDACTED] als onderdeel van het kazernecomplex 'Ede-West', is van algemeen belang vanwege:

- de architectuurhistorische waarde, als voorbeeld van een infanteriekazerne uit 1906 in neorenaissance stijl, onder andere tot uitdrukking komend in een gave hoofdopzet (symmetrische voorbouw met achtervleugels), een relatief gave architectuur met diverse belangwekkende detailleringen en materialisering in exterieur (o.a. decoratief metselwerk, sierlijsten, ornamenten etc.) en deels interieur (o.a. zeldzaam vroege toepassing van beton voor vloerconstructies en trappen, kap met stalen vakwerkspanten, trappenhuis etc.) en de herkenbaar bewaard gebleven plattegrondstructuur in voorbouw en vleugels.
- de stedenbouwkundige en ensemblewaarde, onder andere tot uitdrukking komend in de functioneel-ruimtelijke relatie met de Frisokazerne en de andere onderdelen van het complex, strategisch gelegen buiten de randstad op de Veluwe in de nabijheid van het spoor. Helaas boette het complex in stedenbouwkundige zin sterk aan waarde in door de verkleining van het voorterrein (aanleg Klinkenbergerweg), waarbij de entree verdween en de oriëntatie en samenhang tussen de kazernes verstoord raakte. Toch spelen beide gebouwen, van meet af aan nadrukkelijk als een geheel gepresenteerd door de toepassing van één architectonisch ontwerp voor beide kazernes, nog steeds een beeldbepalende rol in de omgeving;
- de cultuurhistorische waarde, als onderdeel van de symmetrisch opgezette infanteriekazernes van het lineaire type met een beginnende decentralisatie, dat zich uiteindelijk zal ontwikkelen tot het paviljoenstelsel. Als lineaire kazerne met haakse achtervleugels is het van belang voor de typologische ontwikkelingsgeschiedenis van de Nederlandse krijgsmacht. Met de bouw van de beide infanteriekazernes ving ook de geschiedenis van het toenmalige boerendorp Ede als garnizoensplaats aan. Samen met de nabijgelegen Enkafabriek groeiden de kazernes uit tot de belangrijkste werkgevers, waardoor ook hun rol in het sociale en economische leven van Ede groot was. De kazerne herinnert via de herstelwerken aan gevels, daken en achtervleugels nog aan de roerige oorlogsgeschiedenis, in het bijzonder de operatie Market Garden en de Bevrijding.

Plantoets

Erfgoed

Bij dit gewijzigde plan is door erfgoed vooral gekeken naar twee aandachtspunten: de interventies in bouwdeel C, de wijze van isoleren en de exercitieplaats.

Hal C

Met betrekking tot bouwdeel C: de twee vensterassen bij het toneel blijven nu blindnissen. Dat is een ietwat geringe aanpassing, er zijn nog steeds veel doorbraken, waardoor de oorspronkelijke situatie niet meer heel leesbaar is en de wanden zich tonen als een arcade. Hoewel we het jammerlijk vinden dat er niet meer dicht gezet worden, begrijpen we de wens in relatie tot het nieuwe gebruik. Al met al gaat het om de balans en is dat hier te rechtvaardigen.

We zijn blij wanneer het ongepolijste karakter nog meer de boventoon gaat voeren. De ruimte wordt in het bouwhistorisch onderzoek een 'indrukwekkende ruimte met een industrieel karakter' genoemd, dat we onderschrijven. In zekere zin hebben de latere wijzigingen met dichtgezette raamopeningen, geschilderd metselwerk, een kantoortje etc. nog bijgedragen aan dat karakter. De stukken zijn nog wat diffuus als het gaat om afwerking. Hierin zien we graag nog afstemming met Monumentenzorg.

De exercitieplaats

In ons vorige advies hebben we gevraagd om het Plan van Aanpak voor de exercitieplaats voor te trekken, omdat de te kiezen afwerkingen, materiaalkeuzes, de verdere inpassing van installatietechniek, en akoestische, thermische en/of brandwerende maatregelen allemaal impact kunnen hebben op de uitstraling van deze meest imposante hal.

Nu staat in de plantoelichting en werkomschrijving op pagina 13 (BIJLAGE 1B) dat 'Na de ontmanteling zal een controle opname gedaan worden van alle wanden rondde zaal bouwdeel C. Daarna zal het plan van aanpak verder aangevuld worden met de werkwijze ten aanzien van incidentele vervuilingen, graffiti, herstellingen, bordjes, kramerijen etc. Dit plan van aanpak zal te zijner tijd met de afdeling Monumenten van de gemeente worden afgestemd'. Dat is niet helemaal in overeenstemming met de zinsnede uit de werkomschrijving (BIJLAGE 1A) 'De geschilderde wandvlakken, benummering, bordjes en graffiti op het metselwerk worden gehandhaafd.'

Voorstel: de afspraak dat het plan van aanpak afwerking m.b.t. het metselwerk, kramerijen, materiaalkeuzes in de hal voor wat betreft akoestische en/of brandwerende voorzieningen later ter goedkeuring aan deze commissie worden voorgelegd.

Naïsolatie gevels en dagkanten:

Ten aanzien van de geïsoleerde voorzetwanden: het weglaten van de luchtsponw is een verbetering en de toevoeging van een dunne isolatieplaat in de dagkant ook. We verwachten echter niet dat het zo uitgevoerd wordt: de mortelweefsellaag is niet geschikt om onafgewerkt te laten en je kijkt op de kopse kant naar de xps-kern. Het materiaal is bovendien minder stootvast. Hier zou iets van een afwerking getekend moeten worden.

Buitenruimte i.r.t. luifels

Afgelopen keer hebben we al gevraagd naar een terreininrichtingsplan. Ook tijdens deze vergadering komt dit weer ter sprake. Dit is uiteraard jammer vanuit de commissie en ook vanuit de gemeente begrijpen we, omdat idealiter een integraal advies af wordt gegeven. Vanuit Erfgoed hebben wij echter geen moeite met het plaatsen van de luifels. Deze worden op een sobere en strakke wijze vormgegeven.

Welstand

Vanuit de welstandskamer zijn er eveneens complimenten voor de nauwgezetheid waarmee het plan is opgesteld. We hebben bewondering voor de aanpak die blijkt uit de detaillering. Er zijn uitdagingen waar op een fraaie wijze wordt mee omgegaan!

We sluiten ons aan bij de Erfgoedkamer dat de luifels en hoe het water wordt opgevangen subtiel is vormgegeven.

Conclusie

De commissie is van mening dat de aanvullingen zorgvuldig zijn opgesteld en spreekt haar waardering daarvoor uit - alhoewel vanuit Erfgoed een sterke voorkeur zou zijn voor behoud van nog meer blindnissen.

Aangezien de stukken nog diffuus zijn in de (keuzes tot) afwerking, verzoeken wij voor aanvang van de werkzaamheden afstemming te hebben en goedkeuring te geven over *het plan van aanpak afwerking m.b.t. het metselwerk, kramerijen, materiaalkeuzes in de hal voor wat betreft akoestische en/of brandwerende voorzieningen.*

De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit van de Gemeente Ede,
namens deze,

